

“Azərbaycan xalqının özünü, öz dövlətini qoruya bilən əsgərləri, zabitləri, ordusu var”.

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır 3 avqust 2024-cü il №57 (2868) <https://mod.gov.az> Qiyməti 30 qəpik

Prezidentin Mətbuat Xidmətinin Məlumatı

Avqustun 1-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva "Paris-2024" XXXIII Yay Olimpiya Oyunlarında Olimpiya çempionu olmuş azərbaycanlı cüdoçu Zelim Kotsoyevə zəng ediblər.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Olimpiadanın qızıl medalını qazanması münasibətilə Zelim Kotsoyevi təbrik edib, ona gələcəkdə də yeni uğurlar arzulayıblar. Dövlətimizin başçısı Azərbaycan idmançılarının Olimpiya Oyunlarında cüdo idman növü üzrə ilk dəfə iki Olimpiya qızıl medalını qazandıqlarını qeyd edərək, bu münasibətlə təbriklərini, eyni zamanda, komandanın məşqçilərinə və Cüdo Federasiyasının rəhbərliyinə çatdırıb.

Telefon zənginə və səmimi təbriklərə görə dövlətimizin başçısına və birinci xanıma minnətdarlığını bildiren Zelim Kotsoyev öz qələbəsi ilə Azərbaycan Bayrağını ucaltmaqdan və Himnimizi səsləndirməkdən fəxr hissi keçirdiyini deyib. O, yeni qələbələr qazanmaq üçün bundan sonra da bütün səylərini əsirgəməyəcəyini vurğulayıb.

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Zelim Kotsoyevin Olimpiya çempionu olması ilə bağlı paylaşım edib

Zelim Kotsoyev

Olimpiya çempionu oldu!

Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva rəsmi instaqram hesabında Zelim Kotsoyevin Olimpiya çempionu olması ilə bağlı paylaşım edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, paylaşımında deyilir: "Cüdoçu Zelim Kotsoyev Paris Yay Olimpiya Oyunlarında Azərbaycana növbəti - 2-ci qızıl medalı qazandırdı! İdmançımızı səmimi-qəlbənd təbrik edir, ona güc, enerji, yeni-yeni nailiyyətlər və qələbələr arzulayıram!".

Vətən müharibəsinə aparan yol

Qonşu dövlətin ölkəmizə qarşı əsassız iddiaları səbəbindən Ermənistan-Azərbaycan arasında mövcud olmuş münaqişə XX yüzilliyin tarixinə ən faciəli münaqişələrdən biri kimi daxil olub, onun nəticələri milyonlarla azərbaycanlının taleyinə ciddi təsir göstərmişdir. Münaqişə Azərbaycanın tarixi zəfər çaldığı Vətən müharibəsinə qədər müxtəlif vaxtlarda Ermənistanın törətdiyi təxribatlarla özünün qızgın dövrünü yaşayıb.

Aprel döyüşləri

2016-cı il aprelin 1-dən 2-nə keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələri növbəti dəfə iri miqyaslı təxribatlar törətmək niyyəti ilə Azərbaycan Ordusunun ön xətt mövqelərinə və yaşayış məntəqələrinə intensiv artilleriya atəşi ilə hücumu başladı. Aprel döyüşləri 1994-cü ildə atəşkəs haqqında saziş imzalandıqdan sonra ən şiddətli döyüşlər idi. Ordumuzun bölmələri hücumun qarşısını aldı, əks-hücumla düşməni geri çəkilməyə məcbur etdi. Bu döyüşlər hərbi tariximizə Aprel döyüşləri kimi həkk olundu.

Aprelin 4-də düşməni itirilmiş mövqelərini geri qaytarmaq məqsədilə cəbhənin əsasən, Ağdərə-Tərtər və Xocavənd-Füzuli istiqamətlərində mövqelərimizə yenicən hücum etdi. Əraziyə yaxın yaşayış məntəqələrimiz intensiv atəşə tutuldu. Ordu hissələrimizin şücaətini gö-

rən düşməni döyüşə əlavə qüvvələr cəlb etmək istədi, buna nisbətən nail oldu, ancaq döyüşü davam etdirməyə nail ola bilmədi. Yüksək döyüş hazırlığına malik olan bölmələrimiz düşmənin strateji baxımdan əhəmiyyətli hərbi bazasının qarargahına və "erməni könüllülərini" daşıyan maşınlara tutarlı zərbələr endirdi. Düşməni qüvvələri sarsıldı.

Erməni silahlı qüvvələri bu döyüşlərdə böyük itkilərə məruz qaldı, 320-dən çox düşməni məhv edildi, 500-dən artıq erməni hərbi qulluqçusu yaralandı, 30-dək tankı və digər zirehli texnikası, 25-dən artıq artilleriya qurğusu sıradan çıxarıldı. Bu döyüşlər bir daha təsdiqlədi ki, işğalın sonu yaxınlaşıb. Aprel döyüşlərində qələbəmiz tarixi əməliyyat kəsb etməklə yanaşı döyüş ruhunun qələbə əmininin yüksəlişinə böyük təkan oldu.

Azərbaycan Respublika-

sının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev Aprel döyüşlərinin əhəmiyyəti barədə dediyi sözlər bu qələbənin ordumuz və xalqımız üçün önəmini açıq şəkildə ifadə edib: "Aprel döyüşləri hərbi dərslərə salınmalıdır. Həm peşəkərlik, həm də vətənpərvərlik ruhu baxımından apreil döyüşləri bir daha göstərdi ki, Azərbaycan xalqı qəhrəman xalqdır. Bir daha onu göstərdi ki, biz bu vəziyyətlə barışmayacağıq. Onu göstərdi ki, xalq-iqtidar birliyi bu gün Azərbaycanda yüksək səviyyədə təmin olunur, möhkəmlənir".

Aprel döyüşlərində Azərbaycan hərbiçilərinin yüksək qabiliyyətli döyüş bacarıqları və uğurları dövlət başçısı tərəfindən çox yüksək qiymətləndirildi. 2016-cı il aprelin 19-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə Azərbaycan Ordusunun üç hərbi qulluqçusu

"Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" fəxri adına layiq görüldü, 7 hərbi qulluqçusu "Azərbaycan Bayrağı" ordeni, 1 hərbi qulluqçusu 2-ci dərəcəli və 4 hərbi qulluqçusu 3-cü dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni, 19 hərbi qulluqçusu "Vətən uğrunda" medalı, 43 hərbi qulluqçusu "İgidliyə görə" medalı, 45 hərbi qulluqçusu "Hərbi xidmətlərə görə" medalı, 2 hərbi qulluqçusu "general-mayor" ali hərbi rütbəsi ilə mükafatlandırıldı.

Günnüt əməliyyatı

Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin tapşırığı və xeyir duası ilə başlayan və ordumuzun qələbəsi ilə nəticələnən "Günnüt əməliyyatı" sözün həqiqi mənasında Azərbaycan ordusunun növbəti qələbəsi və hərbi qulluqçularımızın peşəkərliyinin nümayişi oldu.

(Ardı 3-cü səhifədə)

Baş Qərargah rəisi HHQ hərbi hissələrinin xidməti-döyüş fəaliyyətini yoxlayıb

Müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Kerim Vəliyev və nazirliyin digər vəzifəli şəxsləri Hərbi Hava Qüvvələrinin (HHQ) hərbi hissələrinin xidməti-döyüş fəaliyyətini yoxlayıblar.

General-polkovnik Kerim Vəliyev hərbi aviasiya bazalarından birində uçuş və texniki heyətlə görüşüb, hərbi aviasiyanın uçuş hazırlığının səviyyəsi, aviasiya vasitələrinin manevr imkanları və effektiv döyüş tətbiqi, habelə qalxmama zolaqlarının mövcud vəziyyəti ilə maraqlanıb.

enmə zolaqlarının mövcud vəziyyəti ilə maraqlanıb.

Hərbi Hava Qüvvələrinin Təlim və Tədris Mərkəzində təkmilləşdirmə kursunun kursantları ilə görüşən general-polkovnik Kerim Vəliyev tədris müddətində onların döyüş hazırlığı və peşəkarlıq səviyyəsinin daha da yüksəldilməsi, sərəncamda olan müasir silah və texnikanın praktiki mənimsənilməsi ilə bağlı müvafiq tapşırıqlar verib.

Müdafiə Nazirliyi
Mətbuat Xidməti

Hərbi qulluqçuların asudə vaxtı səmərəli təşkil olunur

Azərbaycan Ordusunda şəxsi heyətin mədəni asudə vaxtının səmərəli təşkili və ruh yüksəkliyinin daha da artırılması məqsədilə mütəmadi olaraq tədbirlər keçirilir.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, cari ilin fəaliyyət planına uyğun olaraq, Gəncə Qarnizonu İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzi-

nin təşkilatçılığı ilə Azərbaycan Ordusunda mədəni-kütləvi tədbirlər keçirilib.

Əvvəlcə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və Azərbaycanın suverenliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçmiş şəhidlərin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Azərbaycan Respublikasının

Dövlət Himni səsləndirilib.

Tədbirlər çərçivəsində Azərbaycanın tanınmış hərbi diktoru, hərbi vətənpərvərlik mahnılarının mahir ifaçısı Şəmistan Əlizamanlının ifasında şəxsi heyətə təqdim edilən hərbi vətənpərvərlik mövzusunda musiqilər böyük maraq və alqışlarla qarşılanıb.

Mühəndis təminatı üzrə tədbirlərin icrası davam etdirilir

Cari ilin iyul ayı ərzində azad edilmiş ərazilərdə Azərbaycan Ordusunun Mühəndis Qoşunlarının hissə və bölmələrinin fəaliyyəti nəticəsində 1184 hektardan çox ərazi minalardan tam təmizlənib.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, azad edilmiş ərazilərdə bu günə kimi mühəndis-istehkam bölmələri tərəfindən 39721 hektar ərazi mina və partlamamış döyüş sursatlarından təmizlənib. Ümumilikdə 13045 ədəd partlamamış hərbi sursat, 3318 ədəd tank əleyhinə mina və 10463 piyada əleyhinə mina aşkarlanaraq məhv edilib.

İşğaldan azad edilmiş tarixi ərazilərimizdə sosial rifahın yenidən bərpa olunması, təhlükəsizliyin təmin edilməsi, o cümlədən, yol və infrastruktur işlərinin təşkilinin sürətləndirilməsinə yönəldilmiş mühəndis təminatı üzrə zəruri tədbirlər plana uyğun olaraq davam etdirilir.

Birinci Qarabağ müharibəsində düşmənlə təmas xəttində ezamiyyətdəydim. Bir gün əvvəl düşmənin qəfil həmləsinin qarşısını alan əsgərlərlə danışırdıq. Hər kəlmədə Vətən vardı, torpaq vardı, döyüş əzmi vardı, qələbə ruhu vardı. Vaqif adlı əsgərin qətiyyətlə dedikləri əsgərlərin düşüncələrini tərpəmişdi: "Ali Baş Komandanın döyüş əmrini gözləyirik. Kaş o əmr elə bu an, indicə veriləydi, buradan birbaşa döyüşlərə gedərdik. Hərbi xidmətə gələndə hamımız qalib əsgər kimi dönəcəyimiz demişdik. Döyüş olsun, işğal sonlandırılıb, qalib əsgər kimi tərxis olunacaq..." - yoldaşlarının ehtiramla, sevgilərlə "Qaraca Çoban" adlandırdıqları əsgər Çoban

Əsgər atanın əsgər oğlu

Qasımov gözücu səngərlərin qarşı tərəfinə baxmışdı.

- Qaraca Çoban, hamımız o günün intizarındaydıq. Əlimiz avtomatın qundağını əzir, - əsgərlər belə demişdilər...

Söhbətimiz ümidlə tamamlanmışdı...

Kəlbəcərdə komando hərbi hissəsinin açılışı tədbirinin səhəri gün ucalıqlardakı mövqelərə getmişdik. "Qisas" əməliyyatı təzə başa çatmışdı, mövqelərdə döyüş postları qurulurdu. Xeyli aralıda dağlar sıralanırdı. "Nail postu" yazısı diqqətimi çəkmişdi.

Bu yazını mövqeyə hücumda şəhid olmuş döyüşçüyə ehtiram bildim. Əsgər Sübhan Qasımov demişdi ki, bu ehtiram Vətənə, dövlətə, Hərbi Anda mənəvi borcdu. Həm də bu günlərin sabahlara borcudu.

Son kəlmələri on illər əvvəl düşmənlə təmas xəttində əsgər Çoban Qasımovdan əsgər yoldaşlarının sevgilərlə Qaraca Çoban dedikləri əsgərdən eşitmişdim. Fəaliyyətim eyniliyi və adların səsləşməsi diqqətimi çəkdi. "Sən Çobanımızın oğlusan, əsgər, Qaraca Çobanın deyirəm..." -

sorusdum. Əsgər gülümsündü: "Bəli", - dedi. "Onun oğluyam..."

Çobanı soruşdum, kənd təsərrüfatıyla məşğul olduğunu öyrəndim. Əmin oldum ki, atalarının xidmət yolunu davam etdirən oğullar da ataları kimi düşüncülər. "Atamı Vətən müharibəsində döyüşlərə aparmadılar. Ancaq ruhən döyüşlərin sırasındaydı. Hər günün xəbərlərini müharibənin son gününün xəbərləri kimi izləyirdi. Tarixi Zəfər qəzandıq. Məni hərbi xidmətə bu ovqatla yola saldı. Mən də, əsgər yoldaşlarım da bu

ucalıqda bu gözəl ovqatla xidmət edirik..."

Əsgər Çoban Qasımovun oğlu əsgər Sübhan Qasımovun nümunəvi xidmət etdiyini dedilər. Razılıqla gülümsündüm. Nə vaxtsa eşitdiyim bir kəlamı xatırladım. "Ataların yolu oğulların yoludur". Bu yol Vətənin yoludur, dövlətçiliyin yoludur, bu yol əbədlilik yoludur. Zamanında əsgər kimi tanıdığım Çobanın oğlu əsgər atasının Vətənə sevgisi ilə formalaşmış, hərbi xidmətə gəlib, atanın Vətənə sevgisi özünün Vətənə sevgisi ilə ruhən çulğalaşmış, bütövləşmiş, əsgərləşmiş...

Əsgər atanın əsgər oğluna xidməti uğurlar arzuladım...

Rəşid HÜSEYNOV
"Azərbaycan Ordusu"

Vətən müharibəsinə aparan yol

(Əvvəlki 1-ci səhifədə)

Ermənistan ordusunun təxribatı və bir hərbi qulluqçumuzun şəhid edilməsi ilə başlanan döyüş əməliyyatı, strateji cəhətdən bir çox əhəmiyyətli tapşırıqların icrası ilə nəticələndi. Əməliyyatın yerinə yetirilməsində qeyd ediləsi əsas məqamlar, əməliyyatda iştirak edən şəxsi heyətin bacarığı və əməliyyat planına uyğun olaraq qarşıya qoyulan tapşırıqların dəqiqliklə, təyin edilmiş vaxtda icra edilməsidir. Yüksək peşəkarlıqla hazırlanan, Müdafiə nazirliyinin rəhbərliyi ilə razılaşdırılan və Ali Baş Komandan tərəfindən təsdiq edildikdən sonra əməliyyatda iştirak edən bölmələrimiz hərəkətə başladı. Müzəffər Ali Baş komandan tərəfindən verilən ən əsas tapşırıq isə, əməliyyat zamanı şəxsi heyətin maksimal dərəcədə qorunması və ən az itki verməklə qarşıya qoyulan tapşırıqların icra edilməsi idi.

Ali Baş Komandan İlham Əliyev: "Bu gün Naxçıvan ordusunda olan hərbi texnika deyə bilərəm ki, bəlkə də bəzi qabaqcıl ölkələrdə olan texnikadan üstündür. Çünki Naxçıvan ən müasir, ən son texnologiyaya əsaslanmış texnika gətirilir. Deyə bilərəm ki, bütövlükdə Azərbaycan Ordusuna xaricdən gətirilmiş texnikaların böyük əksəriyyətinin nümunələri Naxçıvan Muxtar Respublikasında mövcuddur. Əlbəttə ki, Naxçıvan Ümumqoşun Əlahiddə Ordunun döyüş qabiliyyəti də yerindədir və uğurlu Günnüt əməliyyatı - üç il bundan əvvəl keçirilmiş əməliyyat bunun bariz nümunəsidir".

Burada qeyd edilməsi vacib olan məsələlərdən biri də "Günnüt əməliyyatında" iştirak edən bölmələrin qarşılıqlı əlaqədə, tam uzlaşma şəraitində yekdil bir mexanizm şəklində hərəkət etməsidir.

"Günnüt əməliyyatı" mayın 20-də səhər saatlarında başladı və tam qələbəmizlə başa çatdı.

Əməliyyat planı hazırlanarkən müasir döyüş əməliyyatlarının bütün aspektləri yüksək dəqiqliklə nəzərə alınmışdı. Təminat, təchizat, tibbi personalın tam hazır vəziyyətə gətirilməsi, döyüş zamanı irəliləyən bölmələrimizin artilleriya və hərbi aviasiya vasitələri tərəfindən dəstəklənməsi, pilotsuz uçuş aparatları, eləcə də digər texniki müşahidə vasitələrimiz tərəfindən ərazinin, həmçinin düşmən və öz qüvvələrimizin hərəkətinin daima izlənilməsi. Sözün qısaı bütün amillər tam nəzərə alınmış və gərəkli olan bütün hazırlıq

tədbirləri yerinə yetirilmişdi. Planı hazırlayan zabıtların, eləcə də əməliyyatda iştirak edən şəxsi heyətin əraziyə yaxşı bələd olması da əməliyyatda uğur qazanmamızı təmin edən əsas məqamlardan biridir.

Əməliyyatdan əvvəl ərazidə gərəkli olan bütün kəşfiyyat fəaliyyətləri peşəkarlıqla yerinə yetirilmiş, düşmən yaratdığı minalanmış ərazilərin koordinatları bir daha dəqiqləşdirilmiş, mühəndis bölmələri tərəfindən bölmələrimizin təhlükəsi hərəkəti təmin edilmişdi. Əməliyyatın gedişi zamanı düşmən qüvvələrin ehtimal ediləcək bütün maneələri tam nəzərə alınmış, ehtiyat qüvvələrin cəlb edilməsi cəhdinə qarşı, Ermənistan ordusunun əməliyyatın icra edilməyi istiqamətdə hərəkət yolları Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun (ƏÜO) sərəncamında olan artilleriya qurğuları və yüksək dəqiqliyə malik atəş vasitələri tərəfindən nəzərə götürülmüşdü. Yeni Ordumuz qarşı tərəfin hər hansı həmləsinə qarşı da tam hazırlıqlı idi.

O da qeyd edilməlidir ki, əməliyyat dövründə Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun bütün şəxsi heyəti dəqiq, bütöv bir hərbi mexanizm şəklində, qarşılıqlı uzlaşma şəraitində hərəkət edir, yuxarı komandanlıq tərəfindən qəbul edilmiş qərarlar əsasında düzgün idarə olunurdu.

Əməliyyatın planına əsasən bölmələrimiz bir neçə istiqamətdən hərəkət etməli, daima əlaqədə olmalı, şəraitə uyğun olaraq bir-birinə dəstək verməli idilər.

Əməliyyatın həyata keçirildiyi günlərdə ƏÜO qərargahının fəaliyyəti də təqdirdə layıqdır. Belə ki, əməliyyatın gedişi ilə bağlı anbaan məlumatlar toplanılır, təhlil edilir, operativ şəkildə yuxarı rəhbərliyə Müdafiə Nazirliyinə məruzələr edilir, yaranmış şəraitə uyğun olaraq müdaxilələr həyata keçirilir, düşmənün davranışına və maneələri uyğun olaraq dəqiqləşdirilmiş növbəti tapşırıqlar əməliyyatda iştirak edən bölmələrə ötürülürdü. Daimi, fasiləsiz rabitə, düzgün qurulmuş idarəetmə sistemi, müvafiq strukturlar arşında yaradılmış dəqiq uzlaşma da bu əməliyyatda qələbənin qazanılmasında mühüm rol oynadı.

2018-ci ilin mayında Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun uğurlu, dəqiq əməliyyatı, xüsusən hazırlıqlı hərbiçilərimizin rəşadət və peşəkarlığı sayəsində 11 min hektardan çox ərazi və Şərur rayonunun Günnüt kəndi, Ağbulaq yüksəkliyi, Qızılcaya dağı, Qaraqaya dağı düşməndən azad edildi. Dərə-

ləyəz mahalının Arpa kəndi isə Azərbaycan ordusunun nəzarəti altına keçdi. Əməliyyat ordumuza İrəvan-Yeğeqnadzor-Gorus-Laçın-Xankəndi avtomobil yoluna nəzarət etməyə imkan verdi. Qeyd olunan yolların tərəfimizdən daima müşahidə altında saxlanılması 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı Ermənistan qoşunlarının hərəkətinə və hərbi daşımalara nəzarət etməklə lazımı qabaqçılıq tədbirlərin görülməsinə imkan yaratdı.

Tovuz döyüşləri:

Tovuz döyüşlərinin birinci günündə - 2020-ci il iyulun 12-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Tovuz rayonu istiqamətində atəşkəs rejimini kobud şəkildə pozaraq artilleriya qurğularından istifadə etməklə mövqələrimizi atəşə tutdu və hücum keçməyə cəhd göstərdi. Lakin görülməyə ədəvət cavab tədbirləri nəticəsində düşməne ciddi zərbələr endirildi və o itki verərək geri otuzduruldu. Beləliklə, Ermənistan silahlı birləşmələrinin Azərbaycan Ordusunun mövqələrini ələ keçirməsi cəhdlərinin qarşısı qətiyyətlə alındı və hər hansı ərazi itkisinə yol verilmədi. Döyüşdə düşmənün hücumunun qarşısını alarkən Silahlı Qüvvələrimizin üç hərbi qulluqçusu şəhid olub, beş nəfər isə yaralanıb. Ermənistan ordusunun şəxsi heyəti isə həmin döyüşlərdə çoxsaylı itki verdi.

Iyulun 13-nə keçən gecə Ermənistan hərbi birləşmələri Tovuz istiqamətində gərginliyi artırmaq məqsədilə iriçaplı pulemyotlardan, qumbaraatanlardan, snayper tüfənglərindən, minaatanlardan və müxtəlif artilleriya qurğularından da istifadə etməklə Ordumuzun mövqələrini, o cümlədən Tovuz rayonunun Ağdam kəndini yenidən atəş tutdu. Düşmənin bu təxribatlarına qarşı qoşunlarımız tərəfindən daha sərt cavab tədbirləri görüldü. Artilleriya, minaatan və digər döyüş vasitələrinin tətbiqi ilə gedən gecə döyüşlərində Azərbaycan Ordusu bölmələrinin dəqiq atəşi ilə qarşı tərəfin dayaq məntəqəsi, artilleriya qurğuları, avtomobil texnikası və canlı qüvvəsi məhv edildi. Bölmələrimizin endirdiyi sarsıdıcı zərbələr nəticəsində düşmən xeyli itki verdi.

Iyulun 13-də Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə Təhlükəsizlik Şurasının iclası keçirildi. Bölmələrimiz düşmənün fəaliyyətinin qarşısının alınması məqsədilə cavab tədbirləri gördü. Təxribatı davam etdirmək məqsədilə mövqələrimizə hücum keçməyə cəhd göstərən qarşı tərəfin bu niyyətinin də qarşısı alındı. Düşmənin itkiləri barədə məlumatları gizlədirdi. Azərbaycan tərəfi isə heç bir ərazi itkisi vermədi. Döyüşlər zamanı dörd hərbi qulluqçumuz şəhidlik zirvəsinə ucaldı. Ordumuzun bölmələri şəhidlərimizin qanı yerdə qoymadılar. Elə həmin gün Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Tovuz rayonunun Ağdam və Dondar Quşçu kəndlərini minaatanlardan və toplardan atəşə tutdu. Düşmənin bütün təxribatları

na qarşı qoşunlarımız tərəfindən daha sərt cavab tədbirləri həyata keçirildi. Ermənistan silahlı qüvvələrinin bir neçə hərbi obyektini və texnikası, həmçinin atəş mövqələri, radiolokasiya stansiyası, şəxsi heyəti, tabor qərargahı və hərbi infrastrukturunu bölmələrimizin dəqiq atəşi ilə darmadağın edildi.

Şiddətli döyüşlər iyulun 13-dən 14-nə keçən gecə və səhər saatlarında Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Tovuz rayonu sahəsində davam etdi. Düşmənin aktiv fəaliyyətinin qarşısının alınması məqsədilə görülməyə cəhd tədbirləri nəticəsində ona məxsus müxtəlif təyinatlı hərbi texnika, döyüş vasitələri, komanda məntəqəsi, müdafiəsinin dərinliyindəki ehtiyatlar və canlı qüvvəsi məhv edildi. İki sutka ərzində qarşı tərəfə sarsıdıcı atəş zərbələri endirildi. Tovuz rayonu istiqamətində gedən döyüşlər zamanı böyük itki verən düşməni geri çəkməyə məcbur edildi.

Iyulun 14-də Ermənistan silahlı birləşmələri Tovuz rayonunun Ağdam, Əlibəyli və

məntəqələrimizə atəş açmağa başladı. Ermənistan silahlı qüvvələrinin Tovuz rayonu istiqamətində açdığı artilleriya atəşi nəticəsində rayonun Ağdam kəndinin - (yaşlı) sakini həlak oldu. Ermənistan hərbi birləşmələrinə məxsus pilotsuz uçuş aparatı vurulduqdan sonra, düşmənin atəş mövqeyindəki artilleriya qurğusu bölmələrimizin sərəst atəşi ilə yerlə-yeksan edildi. Həmçinin düşmənin döyüş fəaliyyətinin qarşısının alınması məqsədilə onun artilleriya divizionunun idarəetmə məntəqəsi Ordumuzun bölmələrinin dəqiq atəşi ilə sıradan çıxarıldı.

Bir gün sonra görülməyə cəhd tədbirləri nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinə məxsus döyüş texnikası və daha bir bölüyün dayaq məntəqəsi məhv edildi. Düşmənin bölmələri silahlı qarşılıqda baş verən bölgənin müxtəlif istiqamətlərində iriçaplı pulemyotlardan, snayper tüfənglərindən, minaatanlardan və müxtəlif artilleriya qurğularından da istifadə edərək atəş açsa da, cavab tədbirləri ilə susduruldu. Tovuz rayonu is-

Dondar Quşçu kəndlərini iriçaplı silahlardan və artilleriya qurğularından atəşə məruz qoydu. Həmin gün döyüş zamanı müdafiənin ön xəttindəki Azərbaycan Ordusunun general-mayoru Polad Həşimov və polkovnik İlqar Mirzəyev, eləcə də düşmənin hücumunun qarşısını alarkən beş hərbi qulluqçumuz şəhidlik zirvəsinə ucaldı. Bu, Azərbaycan Ordusunun general və digər yüksək rütbəli zabıtlərinin əsl vətənpərvərliyini, cəbhənin ön xəttində əsgərlərlə birlikdə döyüş tapşırıqlarını ləyaqətlə yerinə yetməsinə dünyaya nümayiş etdirdi. Həmin gün bu istiqamətdə ağır döyüşlər davam etdi. Qarşı tərəf mülki əhalini və yaşayış məntəqələrimizi də atəşə tutdu. Bu hadisələrdən sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Ermənistan silahlı birləşmələrinə qarşı cəza əməliyyatının başlanmasına dair göstəriş verdi. Ali Baş Komandan həmin günlər deyib: "Biz fəxr edirik ki, Azərbaycan xalqı, Azərbaycan torpağı belə övladlar yetişdirib". Ölkə rəhbəri Tovuzda baş verən hadisələri Ermənistanın növbəti təxribatı adlandırdı və ölkəmizin ərazi bütövlüyünü qoruyacağını qətiyyətlə ifadə etdi.

Gün ərzində düşməne qarşı həyata keçirilən cavab tədbirləri davam etdirildi. Azərbaycan Ordusu şəhidlərimizin qisasını tezliklə aldı. Bu dəfə də vəziyyət gərginləşdikdə qarşı tərəf dərhal yaşayış

istiqamətində mövqələrimizi və yaşayış məntəqələrimizi atəşə məruz qoyan qarşı tərəfin bölmələrinin uzunmüddətli atəş nöqtələri və dayaq məntəqəsi darmadağın edildi.

Dörd gün davam edən Tovuz döyüşləri, əslində yeni zəfərin başlanğıcı idi. Bu hadisələr, həqiqətən də, Azərbaycan tarixinin ən şanlı səhifələrindən olan Vətən müharibəsinin qələbələrindən qılgılcımı oldu.

Məğlubiyyətdən nəticə çıxarmayan düşmən 2020-ci il sentyabrın 27-də növbəti təxribatı əl atdı. Daha genişmiqyaslı xarakter alan təxribata cavab olaraq Müzəffər Ali Baş Komandan tərəfindən əks-hücum əməliyyatı əmri verildi. Rəşadətli Azərbaycan Ordusu 44 gün davam edən Vətən müharibəsində Ermənistan ordusunu darmadağın edərək, işğaldan azad etdi. Döyüş meydanında qələbə qazanan qəhrəman hərbiçilərimiz şəhidlərimizin qanını yerdə qoymadı, Azərbaycan xalqına qürurlu, sevincli anlar yaşatdılar. Böyük qələbənin başlanğıcı olan Tovuz döyüşləri Azərbaycanın tarixində mühüm bir dönəm olaraq hər zaman xatırlanacaq. Döyüşlərdə göstərilən qəhrəmanlıq və vətənpərvərlik nümunələri Azərbaycanın hərbi tarixində əbədi olaraq qalacaqdır.

Eltun MƏMMƏDOV,
İsa İSMAYILOV

Milli Qəhrəmanlarımız

Peşəkar zabit, qəhrəman döyüşçü

Ötən əsrin 80-ci illərinin sonlarında mənfur ermənilər və onların silahlı birləşmələri əzəli, tarixi torpaqlarımıza qarşı ərazi iddiaları ilə çıxışlar edəndə, keçmiş sovetlər ittifaqına daxil olan müxtəlif respublikaların ərazilərində xidmət edən yüzlərlə azərbaycanlı zabit Vətənin dar günündə onun müdafiəsinə qalxdı. Elinin, obasının qeyrətini çəkən Vətən oğulları erməni işğalçılara qarşı doğma torpaqlarımız uğrunda döyüşlərə atıldılar.

Azərbaycan xalqının qəhrəman oğlu Şikar Şikarov da o zaman ağır, çətin günlərdə Vətənə dönən soydaşlarımızın sırasında olub. Müstəqilliyini yenidən bərpa edən respublikamızda ordunun qurulması, Silahlı Qüvvələrimizin təşkili prosesinə cəlb edilən peşəkar hərbiçilər arasında ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülmüş Şikar Şikarov özünün yüksək hərbi bacarığı, savadı, intellekti ilə fərqlənirdi.

Azərbaycanın suverenliyini, ərazi bütövlüyünü, müstəqilliyini qorumaq üçün lazım olan ordu sayının müəyyənləşdirilməsində, maliyyə xərclərinin hesablanması Şikar Şikarovun təklifləri nəzərə alınır. O, tez-tez cəbhə bölgələrinə gedir, respublikamızın sərhədlərinin təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədilə əməli tədbirlər planı işləyib hazırlayırdı. Milli Qəhrəman Şikar Şikarov Kəlbəcər rayonu Ermənistanla sərhədi boyunca döyüş postlarının qurulması barədə konkret təkliflər verərək, Qarabağın dağlıq hissəsində gələcəkdə baş verə biləcək prosesləri, erməni silahlı qruplaşmalarının hansı istiqamətdə hücum edə biləcəkləri barədə düzgün fikirlər söyləmişdi. Qarabağda Azərbaycan kəndlərinin, rayon mərkəzlərinin üzərinə genişmiqyaslı hücumlar olacağını da, Şikarov zabit peşəkarlığından irəli gələn düşmənin hərəkətliyini aydın şəkildə sezərək öncədən söyləmişdi. O, bir komandır kimi bunları görür, qabaqcadan hiss edirdi. Polkovnik-leytenant Şikar Şikarov hələ o zaman bildirdi ki, erməni silahlı qüvvələri xaricdə yaşayan havadarlarının köməyi ilə Şuşanı, Laçını işğal etməyə çalışacaqlar. Bunun üçün təcili tədbirlər görülməlidir. Təəssüf ki, onun söylədiyi fikirlər, verdiyi təkliflər o vaxtkı rəhbər vəzifədə çalış

şanların çoxları üçün qeyri-real görünmüşdü... Hadisələrin sonrakı inkişafı Şikarovun nə dərəcədə haqlı olduğunu bir daha sübut etdi. Öz təklifləri ilə çıxış edən zaman o, Baş Qərargah rəisinin birinci müavini vəzifəsində çalışırdı.

1992-ci ilin fevral ayının axırlarında XX əsrin görünməmiş faciəsi - Xocalı soyqırımı təzəcə baş vermişdi. Polkovnik-leytenant Şikar Şikarov Vətənin bu ağır günündə arxa cəbhədə oturmağı öz zabit şərəfinə, əsgər qeyrətinə sığışdırmadı, cəbhəyə getmək üçün ilk raportunu yazdı. O zaman Baş Qərargah rəisi bir an belə düşünmədən onun raportunun üzərinə dərkənar qoyaraq: "Etiraz edirəm" yazır. Şikarovun ikinci raportu da etirazla qarşılır. Bunun da müəyyən ciddi səbəbləri vardı. Azərbaycan Silahlı Qüvvə

ləri yenidən yaradılır və formalaşdır. Təcrübəli, peşəkar kadrlara böyük ehtiyac duyulurdu. Ş.Şikarovun yüksək hazırlığı, nəzəri biliyi, ağıllı təklifləri ilə artıq ordu strukturunda zəruri işlər görməyə başlamışdı. Görüləcək işlər isə hələ çox idi. Çünki ordu quruculuğu yollarında ilk addımlar atılırdı.

"Arxa cəbhədə rahat oturma bilmərəm. Mənim görəcəyim işləri başqaları da görə bilər. Mən isə döyüşmək istəyirəm!" - bu, polkovnik-leytenant Şikar Şikarovun sözləri idi. O, bu sözləri üçüncü raportunu yazdığı zaman söyləmişdi. Artıq onu heç bir qüvvə arxa cəbhədə saxlaya bilməzdi. Şikarov daha qərargahda işləmək istəmirdi. Bir vətənpərvər zabit kimi ön cəbhədə döyüşmək üçün silaha sarılmaq arzusundaydı. Arxa cəbhədə olduğu kimi, ön cəbhədə də Şikar kimi peşəkar zabitlər gərəkli idi. Komandanlığın etirazlarına baxmayaraq, 1992-ci ilin martın ortalarında Baş Qərargah rəisinin birinci müavini polkovnik-leytenant Şikar Şikarov Tərtər cəbhəsinə yollanır. Tərtər-Ağdərə istiqamətində döyüşən hərbi hissənin qərargahında polkovnik-leytenant Şikar Şikarovu sevincle qarşılayırlar. Zabit və əsgərlərin döyüş ruhu daha da yüksəlir. Qərargah zabitinin gəlişi onların qəlbində təzliklə Qarabağın erməni faşistlərindən təmizlənməsinə böyük ümidlər

oyadır. 1992-ci ilin iyununda Ağdərə rayonunun düşməndən təmizlənməsi üçün əməliyyat planının hazırlanmasında, bu irimiqyaslı əməliyyatın həyata keçirilməsində, o cümlədən, Goranboy əməliyyatının uğurla başa çatmasında Ş.Şikarovun xüsusi xidmətləri olmuşdur. Onun bu xidmətləri, zabit kimi bacarığı və təcrübəsi, ideya və təklifləri, hazırlamış olduğu əməliyyat xəritələri Ş.Şikarovun əsl komandirlik qabiliyyətindən, yüksək döyüş bacarığından xəbər verirdi. Hələ 40 yaş tamam olmamışdı. O, bu yaşda təcrübəli generalın özünü belə heyretləndirirdi.

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülmüş ordumuzun ilk kadr zabitlərindən biri polkovnik-leytenant Şikar Şikarov Birinci Şəhidlər Xiyabanında dəfn olunub. Bakı şəhərində yerləşən küçələrdən biri qəhrəmanın adını daşıyır. Şamaxı rayonu Sündü kənd orta məktəbinə Şikar Şikarovun adı verilib. Vaxtilə Bakı şəhərində yaşadığı ərazidə bərelyefi vurulub. Qəhrəmanlar unudulmur, qədərbilən xalqımız onların xatirəsini həmişə anım tədbirləri ilə yad edir. Bir oğul və bir qız övladı Vətənə əmanət qalıb.

Bu gün qəhrəman döyüşçü, peşəkar zabit polkovnik-leytenant Şikar Şikarovun həyat və döyüş yolu, hərbi kimi fəaliyyəti tariximizin şanlı səhifələrini bəzəyir. Hər birimiz bu tarixi oxumağa, öyrənməyə və yadda saxlamağa borcluuyq!

Lalə HÜSEYNOVA
"Azərbaycan Ordusu"

Biləsuvar rayonunun Əsgərabad kəndində dünyaya göz açan Böyükağa tam orta təhsilini Saleh Babayev adına məktəbdə alıb. Tədris müddətində isə xain düşmənin xalqımızın başına açdığı əzab-əziyyətləri çox eşidib, lentə alınan videogörüntüləri çox izləyib. Bunları gördükcə Böyükağanın düşməne olan nifrəti və qəzəbi hər an daha şiddətlənirdi. Bu işgəncələrə və zülmə son qoymaq üçün hərbiçilərə başa vurduqdan sonra dərhal lazımı sənədləri toplayaraq Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə (indiki Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitut) qəbul olub. İlk gündən etibarən peşəkar müəllimləri tərəfindən dərs almış təhsili başa vuranda artıq bilikli, bacarıqlı zabit kimi formalaşmışdı. "Leytenant" hərbi rütbəsi ilə xidmətə başladığı gündən də daim öz üzərində çalışıb, verilən bütün tapşırıqları bacarıqla yerinə yetirib. Təbiiyində olanları da özü kimi formalaşdırmağa çalışıb. Həm tələbkar, həm də qayğıkeş olan kapitan Böyükağa Qənbərov xidmət müddəti ərzində şəxsi heyətin və komandirlərinin hörmət və rəğbətini qazanıb. Verilən tapşırığın icrasından bacarıqla gələn zabitlə "N" hərbi hissəsində tanış olduq. Vətənə sevgisindən söz açan Böyükağa dedi ki, Vətən sevgisi heç bir insanı laqeyd qoymayan bir hissdir. Belə sevgi təkə ərazi və sərhədlərlə məhdudlaşmır. "Bu sevgi Vətəninin mədəniyyətinə, tarixinə, adət-ənənələrinə, insanlarına hörmətdir. Vətən sevgisi uşaqlıqdan başlayır. Uşaq ilk dəfə Vətəni öyrənəndə bu ölkə ona xüsusi, əziz və yaxın olur. Tarixi nağılları, mahnıları, xalq adətləri - bütün bunlar Vətənlə xüsusi əlaqə formalaşdırır. İnsan burada doğulduğuna və yaşadığına görə fəxr etməyə başlayır. Vətənə məhəbbət onun yaxşılığı və firavanlığı üçün əlindən gələni etməkdir. Vətən sevgisi təkə söz deyil, həm də əməldir. Ata-babalarımızdan əmanət olaraq aldığımız, üzərində yaşadığımız bu gözəl yurdumuzu, mədəniyyəti-

Medallı igidlərimiz

"Xidmətimin sonuna qədər vəzifə borcumu şərəflə yerinə yetirəcəm"

mizi, dilimizi, mənəviyyatımızı qoruyub və gələcək nəsillərə ötürmək üçün müdafiə etməyə hər an hazır olmalıyıq. Çünki Vətən hər nəyin bahasına olursa olsun, müdafiə etməyə borclu olduğumuz, şəhidlərimizin uğrunda can verib, qanlarıyla suladığı, mənəviyyatı, dili, bayrağı, mədəniyyəti və millətimizin üzərində yaşadığı müqəddəs torpaqdır. Vətəni ürekdən sevən insanlar onu müdafiə etməyə, onun uğrunda döyüşməyə və istənilən an canından keçməyə hazırdırlar. Tariximizin səhifələrinə nəzər salsaq görürük ki, neçə-neçə qəhrəman, vətənpərvər oğullarımız Vətəni canından üstün tutaraq, şəhidlik zirvəsinə yüksəliblər. Əlbəttə, onlar ölməyiblər, onların hər biri əbədiyyətə qovuşub. Onların hər birinin ruhu qarşısında baş əyirik və xatirələrini hər zaman əziz tuturuq".

Belə vətənpərvər oğullarımızın sayəsində illərdir düşmən işğalında qalan doğma torpaqlarımız azad edildi. Müzəffər Ali Baş Komandanın döyüş əmri ilə başlayan və şanlı qələbəmizlə nəticələnən Vətən müharibəsində kapitan Böyükağa Qənbərov da iştirak edib. Döyüşlər zamanı qarşıya qoyulan bütün tapşırıqların öhdəsindən layi-

qincə gəldiyi, xüsusi peşəkarlıq və igidlik nümayiş etdirdiyi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamlarına əsasən "Cəbrayılın azad olunmasına görə", "Füzulinin azad olunmasına görə", "Zəngilanın azad olunmasına görə", "Xocavəndin azad olunmasına görə" və "Döyüşdə fərqlənməyə görə" medalları ilə təltif edilib.

Daha sonra rəşadətli Azərbaycan Ordusunun gücündən danışan zabit bildirdi ki, əsas Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan ordu quruculuğu məsələsi bu gün Müzəffər Ali Baş Komandan tərəfindən uğurla davam etdirilir. Dövlət başçısının rəhbərliyi altında bu sahədə həyata keçirilən müdrik siyasət qısa vaxtda Azərbaycan Ordusunun Cənubi Qafqazın ən güclü ordusuna çevirdi.

Son illər ərzində Azərbaycan hərbi potensialını xeyli artırıb. Ölkəmizə ən müasir silah-sursat, hərbi texnika, avadanlıq gətirilib. Bütün bunların nəticəsidir ki, dünya Azərbaycan Ordusunun gücünü ilk dəfə 2016-cı ilin Aprel döyüşlərində gördü. Bu döyüşlər Azərbaycan Ordusunun mənəvi-psixoloji, döyüş ruhu, texniki-təchizat,

silah-sursat, peşəkarlıq baxımından Ermənistan ordusunu nə qədər qabaqladığını göstərdi. Azərbaycan Ordusunun Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisində keçirdiyi Günnüt əməliyyatı da ordumuzun uğurları sırasındadır. Nəhayət, ordumuz xalqımızın illərdir gözlədiyi sevinci ona bəxş etdik. 2020-ci ilin 27 sentyabrında əks-hücum əməliyyatı ilə başlayan Vətən müharibəsi Azərbaycanın tarixi Zəfəri ilə başa çatdı. Ölkənin ərazi bütövlüyü bərpa edildi. Bu tarixi qələbə, ilk növbədə, Ulu Öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu uğurlu siyasəti Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin azad iradəsi və Azərbaycan Ordusunun döyüş meydanında sərgilədiyi şücaəti ilə qazanıldı.

Mən də öz növbəmdə regionun ən güclüsü olan Rəşadətli Azərbaycan Ordusunun sıralarında xidmət etdiyim üçün qürur hissi duyuram. Əminliklə deyə bilərəm ki, xidmətimin sonuna qədər vəzifə borcumu şərəflə yerinə yetirəcəm, ömrümün sonuna qədər Vətəni canımnan əziz biləcəm.

Kapitan
Orxan HÜSEYNLİ
"Azərbaycan Ordusu"

Tariximizin bütün dövrlərində Vətəni, xalqı sevmələri, həyatlarının mənasını, məramını Vətənə xidmətdə görüblər. Onlar yüksək milli dəyərləri həmişə uca tutaraq vətəndaşlıq borclarını layəqətlə, vicdanla, cəfəkeşliklə yerinə yetiriblər. Ermənistan tərəfindən ölkəmizə qarşı elan olunmamış müharibə başlayan vətənsəvər oğullar doğma Vətəni müdafiə etməyi, qorumağı qarşılıqla əsas məqsəd qoydular. Onlar atababaların əmanəti olan Vətən torpaqları uğrunda mübarizəyə könüllü qoşuldular. Həmin vaxtlar havadarlarından dəstək gören mənfur qonşumuz ölkəmizin hər yerində tərribatlar, dinc əhaliyə qarşı qırğınlar törətməklə ağır faciələrə səbəb olurdular. Belə çətin və mürəkkəb şəraitdə Vətənə, xalqa sadiq olan igid Vətən övladları düşməne qarşı qətiyyətlə mübarizə aparırdılar. Yüzlərlə, minlərlə soydaşımız könüllü olaraq torpaqlarımızın müdafiəsinə yolanırdı.

Belə mərd oğullardan biri də Şəmkir mahalının yetirməsi olan, ata-babalarımızın qəhrəmanlıq yolunu həmişə özünə nümunə bilən Suliddin Əmirxan oğlu Sadıqovdur. O, tələbə iken Vətənə, xalqa xidməti hər şeydən üstün tutdu. Dinc həyatını səngər həyatı ilə əvəzlədi. Çox keçmədi ki, Suliddin vətənpərvər, cəsa-

Şəhidlər unudulmur

Vətəni, xidməti uca tutan igid

rətli, mətin bir döyüşçü kimi tanındı. Vətən fədaisi Suliddin haqqında onun xatirəsinə həsr olunmuş Çaparlı kənd məktəbində keçirilən anım mərasimində ətraflı danışıldı. Əvvəlcə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və Vətənimizin ərazi bütövlüyü, müstəqilliyi, suverenliyi uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olundu. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirildi.

Vətən uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalan Suliddin Əmirxan oğlu Sadıqovun həyatı, keçdiyi döyüş yolu haqqında ətraflı məlumat verildi. Bildirildi ki, o, 1968-ci ildə Şəmkir rayonunun Çaparlı kəndində zəhmətkeş bir ailədə dünyaya gəlib. Ata-anaya hamı göz aydınlığı verib. Xalqa, Vətənə layiq olmasını arzulayıblar. Suliddin məktəb illərində də çalışqan, qabiliyyətli, istedadlı şagird kimi tanınıb. Bilik yarışlarında həmişə məktəbin şərəfini qoruyub. Fəxri fərmanlara, diplomlara layiq görüldü. Arzu, istəyi mühəndis ixtisasına yiyələnmək olub. Azərbaycan İnşaat Mühəndisleri İnstitutunda təhsil almağa başlayıb. Elmə, təhsilə böyük maraq göstərmiş. Sayılıb seçilən tələbə kimi tanınıb.

O, illərdə Vətənimizə qarşı düşmən tərəfindən davam edən müharibə çoxları kimi Suliddini də ciddi narahat edirdi. Vətənin, xalqın taleyinə heç vaxt biganə qalmayan Suliddin könüllü olaraq cəbhəyə yazılır. Atasını-anasını onun bu istəyinə qarşı çıxırmırlar. "Oğul düşməni çəpəridir" deyən valideynlər ona xeyir-dua verirlər. O, Şuşa, Ağdərə, Tərtər, Ağdam bölgələrində döyüşlərdə iştirak edir. Çox keçmədi ki, onu qardaş ölkədə təhsil almaq üçün kursa göndərirlər. Mühəndis-istehkam

xidməti üzrə təhsil alan Suliddin hər bənəninin sirlərini öyrənir, təcrübəsini artırmağa çalışır. Kursu bitirdikdən sonra ona "leytenant" rütbəsi verilir və xidmətinə davam etdirmək üçün "N" hərbi hissəsinə göndərirlər. Azərbaycan zabiti kimi şərəfli ad daşıyan Suliddin Sadıqov keçirilən döyüş əməliyyatlarında şəxsi igidlik, şücaət göstərərək komandanlığın rəğbətini qazanır. Düşməne qarşı keçirilən əməliyyatların uğurlu alınmasında onun xidmətləri həmişə yüksək qiymətləndirilib. Ona növbəti "baş leytenant" rütbəsi də verilib. 1993-cü ilin sentyabrında Ağdam rayonunun Cəvahirli kəndi ətrafında gedən döyüşlər zamanı Suliddin Sadıqov canından çox sevdiyi Vətən uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalıb. Bir vaxtlar təhsil aldığı orta məktəb Suliddin Sadıqovun adını daşıyır. Şagird-müəllim kollektivi onun unudulmaz xatirəsini həmişə böyük ehtiramla yad edirlər.

Şəhidin adını daşıyan məktəbin direktoru Səbuhi Abbasov çıxış edərək bildirdi ki, istər Birinci Qarabağ, istərsə də 44 günlük Vətən müharibəsi göstərdi ki, xalqımızın mərd, vətənpərvər övladları Vətənə hədsiz sədaqət, məhəbbət hissi bəsləməklə Ana dediyimiz Vətən yolunda canlarından, qanlarından keçərək şəhidlik zirvəsinə ucalıblar. Bu məqam hər kəsə nəisib olmur. Hər zaman deyildiyi kimi, "Torpaq uğrunda ölənlər varsa, Vətəndir". Vətənimizin bu günü, gələcəyi uğrunda canlarını qurban verən Vətən fədailərinin qanları, canları bahasına Vətən torpağı bütövləşdi. Vətən uğrunda döyüşlərdə şəhid olanların arzu, niyyətləri Vətən müharibəsində Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin sərkərdəlik məharəti ilə gerçək-

leşdi. Ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam təmin olundu. Müzəffər Ali Baş Komandan tərəfindən ölkəmizin bütün bölgələrində müstəqilliyimizin, dövlətçiliyinin rəmzi olan üçrəngli bayrağımız qürurla qaldırıldı. Xalqımız öz igid, yenilməz övladları və Müzəffər Ali Baş Komandanı ilə həmişə qürur hissi keçirir.

Məktəbin müəllimi Kəmalə İsmayilova isə qeyd etdi ki, ata-babalarımızın qəhrəmanlıq yolu həmişə gənclərə nümunə olub. Tariximizin bütün mərhələlərində Vətənə, torpaq and içən igidlər anda sadiq qalaraq Vətən, torpaq uğrunda göstərdikləri igidlikləri ilə tanınıblar. Birinci Qarabağ və Vətən müharibəsi də göstərdi ki, Azərbaycan xalqı yenilməz, möhtəşəm polad iradəli xalqdır. Bu xalqın Vətənə xidməti hər şeydən uca tutan, lazım gəlsə canını Vətən yolunda qurban verməyə qadir olan oğulları həmişə qanları, canları bahasına Azərbaycan xalqının tarixinə əbədi olaraq qəhrəmanlıq səhifələri yazmışlar. Bu tarixi ənənə fədakar Vətən oğulları

tərəfindən həmişə davam etdirilir. Vətənə xidməti ilə seçilən məktəbimizin məzununu, Azərbaycan zabiti adını şərəflə daşıyan, kəndimizin, el-obamızın yox, Azərbaycanımızın sevimlilərindən olan Suliddin Əmirxan oğlu Sadıqov da belə davamçılardan biri olmuşdur. Onun həyatı, döyüş yolu hər bir azərbaycanlı yeniyetmə gənc üçün əsl nümunədir. Vətən yolunda canlarını fəda etmiş şəhidlərin xatirəsini yaşatmaq, onlar kimi Vətənə, xalqa layiq övladlar tərbiyə etmək, hər birimizin müqəddəs borcudur.

Şəhidin bacısı Atlas Vəliyeva isə ailələri adından çıxış edərək Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya göstərilən diqqət və qayğıya görə minnətdarlığını ifadə etdi. Sonra tədbir iştirakçıları Suliddin Qasimovun kənd qəbiristanlığında olan məzarını ziyarət edərək üzərinə gül dəstələri düzüb xatirəsini yad etdilər.

Mübariz MUSAYEV
"Azərbaycan Ordusu"

Əsgərin fərdi hazırlığı önəmlidir

Mükəmməl təlim olmadan hər hansı bir uğurdan söz açmaq əbəsdir. Bu səbəbdən də hərbi hissələrdə zabitlərin tabeliyində olan şəxsi heyətin təlim və tədrisinə ciddi önəm verildiyini görürük. Birinci Qarabağ müharibəsi illərində biz bunun fəsadlarını yaşadıq. O zaman yenidən müstəqilliyə qədəm qoymuşduq, ordumuz təzəcə yaranmağa başlamışdı. Peşəkar zabit kadrlarımız həddindən artıq az idi. Ölkəmizə qarşı ərazi bütövlüyü təhlükəsi vardı. Belə bir şəraitdə ordumuzu formalaşdırıb təlim keçib Vətənin müdafiəsinə hazırlamaq olduqca çətin idi. Cəbhədə bir-birinin ardınca baş verən uğursuz hərbi əməliyyatların səbəbləri də məhz bu idi. Vətənin belə ağır günündə nicat yolu ancaq möhkəm siyasi iradəyə malik müdrik rəhbərə idi. Bu da Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev oldu. Ulu Öndər Heydər Əliyev dövlət rəhbərliyinə qa-

yıdandan sonra ordumuzun formalaşmasına xüsusi diqqət ayırdı. Cəbhədə atəşkəs elan etməklə orduda islahatlar apardı. Peşəkar zabit kadrlarının hazırlanmasına xüsusi önəm verdi. Qısa müddətdə ordumuzu Cənubi Qafqazın ən güclü ordusuna çevirdi. Ulu Öndərin siyasi kursunun layiqli davamçısı olan

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyev Azərbaycan Ordusunu ən müasir silahlarla təchiz etdi və Ermənistan ordusunun işğal altında saxladığı torpaqlarımızı azad etmək üçün orduya diqqət ayırdı. Tez-tez hərbi hissələrə gedən, genişmiqyaslı

təlimlərə baş çəkən dövlətimizin başçısının məqsədi, amalı erməni işğalı altında olan ərazilərimizi azad etmək idi. O, bunun mümkün qədər sülh, danışıqlar yolu ilə həll edilməsini istəyirdi, lakin qarşı tərəf yenə əvvəlki təchizə yolunu seçdi. 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan əks-hücum əməliyyatı nəticəsində ordumuz neçə illərdi özünü güclü sayan düşmən ordusunu cəmi 44 gün ərzində darmadağın edərək kapitulyasiya aktına imza atmağa məcbur etdi. Əlbəttə, ordumuzun bu uğuru arxasında mükəmməl təlim, zabit peşəkariyyəti, qətiyyət, ruh yüksəkliyi, qələbəyə sonsuz inam hissi dayanırdı.

Bu gün ordumuzda döyüş hazırlığını daim yüksəkdə saxlamaq üçün təlimlər planlı şəkildə davam edir. Şəxsi heyətin döyüş və mənəvi-psixoloji hazırlığının yüksəldilməsi üçün zabitlər yerlərdə mükəmməl dərslər keçir, fərdi hazırlıqlara ciddi önəm verilir.

Atıcı silahların natamam sökülüb-yığılması da əsgərlər üçün ən gərəklili təlim-məşq prosesidir. Baş leytenant Süleyman Ağayev deyir ki, hər bir əsgər bölmədə olan silahlardan istifadə etməyi bacarmalıdır. Əsgərlər müntəzəm olaraq plana uyğun atış çalışmaları yerinə yetirirlər. Onlar bu silahların taktiki-texniki xassələrini öyrənmədən, nəzəri bilikləri, praktiki çalışmaları dərinləndirən mənimsəmədən atışda müsbət nəticə əldə etmək mümkün deyil.

Taktiki-təlim sahəsində atıcı silahların natamam sökülüb-yığılması məşqləri nəzərdə tutulmuş vaxta uyğun olaraq əsgərlər tərəfindən həvəslə icra olunurdu. Onlar biri digərindən daha tez və səhvsiz yerinə yetirməyə çalışırdılar.

Hər bir əsgərin fərdi döyüş hazırlığı bölmənin döyüş hazırlığına təsir göstərir. Bu səbəbdən də dərslər rəhbərləri öncə əsgərin fərdi hazırlığına ciddi önəm verməklə bölmənin döyüş və mənəvi-psixoloji hazırlığının yüksəldilməsinə çalışmış olurlar.

Bəxtiyar ƏLİYEV
"Azərbaycan Ordusu"

Hər zaman Azərbaycan gəncləri şanlı tarixi keçmişinə söykənib, ata-babalarının sərkərdəlik ənənələrinə sadiq qalıblar. Döyüş meydanlarında xalqımızın qəhrəmanlıq ənənələrini davam etdirərək, düşmən üzərində qələbəyə nail olublar.

İkinci Dünya müharibəsinin tərkib hissəsi sayılan Böyük Vətən müharibəsində xalqımızın sərkərdəlik tarixini daim özündə yaşadan, qoruyub saxlayan Vətən oğullarının göstərdiyi qəhrəmanlıq hər salnaməmizə qızıl hərflərlə həkk olundu. Xalqımızın qəhrəman oğulları Həzilər, Mehdiyə, Gəraylar alman faşizminə qarşı döyüşlərə atılaraq, Vətənin müdafiəsində dayandılar. O zaman sovet xalqlarının birliyindən yaranan vahid Vətən sevgisi faşizmlə mübarizədə dünyanın bütün sülhsevər xalqlarını birləşdirdi. "Faşizmə nifrət, ölüm! Qələbə naminə irəlil!" şüarları Azərbaycan xalqını yenilməzliyə səslədi, ağır, qanlı-qadalı döyüş meydanlarına atdı.

İki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, tank qoşunları qvardiya general-mayoru Həzi Əhəd oğlu Aslanov da yüzrlə Vətən oğlu kimi faşizmlə mübarizədə qəhrəmanlıq xariqələri yaratdı. O, 22 yanvar 1910-cu ildə Lənkəran şəhərində ana-

Hərb tariximizdən

Gənclərə örnək - Həzi Aslanovun qəhrəman ömrü

dan olmuşdu. 1924-cü ildə Zaqafqaziya Hərbi Hazırlıq Məktəbindən başlanmış Həzinin şərəfli ömür yolu neçə-neçə hərbi təyinatla işıq saldı. O da xalqımızın döyüş ənənələrini düşmənlə mübarizədə əzmlə davam etdirdi. Tank qoşunları üzrə elmi-nəzəri, praktiki bacarığa və təşkilatçılığa malik sərkərdə özündən sonra "Həzi Aslanov" hərbi məktəbi qoyub getmişdir. Bu gün müasir müstəqil Azərbaycan Ordusunda xidmət edən hər bir zabit iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, tank qoşunları qvardiya general-mayoru Həzi Aslanovun keçdiyi şərəfli ömür və döyüş yolundan dərslər almağa, xəbərdar olmağa borcludur.

1942-ci ildə Stalinqrad döyüşlərində cinahlardan zərbə ustası kimi şöhrət qazanmış Həzi Aslanov özünü hərbi elminin zirvəsinə yiyələnmiş mahir komandir kimi göstərdi. Stalinqrad döyüşləri zamanı "Krasnaya Zvezda" qəzetinin baş məqalələrinin birində yazılırdı ki, tank hissəsi komandiri Həzi Aslanovun keçirdiyi əməliyyatlar uzun müddət tədqiq edilməyə və öyrənilməyə layıqdır.

General Həzi Aslanov hərbi elmində qazandığı təcrübəsinə əsaslanaraq deyirdi ki, üz-büz həmlə nə qədər cəz-

edici görünərsə də, mən həmişə üstünlüyü düşmənin cinahlarına zərbə endirməyə verirəm. Düşmənlərin cinahlarını axartmaq, ona ən zəif yerlərdən zərbə vurmaq asan deyildir, bunun üçün hər bir komandirdən böyük əmək, ziriyyət və mətinlik tələb olunur.

35-ci Qvardiya Tank briqadası tibb sanitar hissəsinin rəisi G.R.Beqiaşvili öz xatirələrində yazırdı: "Yadımdadır, bir dəfə cəbhə qərargahında yaşlı bir general gənc mayora deyirdi ki, müharibə qurtarandan sonra Aslanovun apardığı döyüşlər hərbi dərslərə, muntəxabatlara daxil ediləcək".

"Bakinskiy raboçiy" qəzeti-

nin 1945-ci il 27 aprel tarixli sayında dərc olunmuş bir yazıda qeyd edilirdi: "Azərbaycanlıların gələcək nəsilləri tank qoşunları qvardiya general-mayoru Həzi Aslanovun adını ehtiramla çəkəcəklər. Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Həzi Aslanovun bahadırçasına həyatı və ölümü, onun Stalinqraddan Rıqa körfəzinə və Prusiyaya qədər Zəfər yolu nəsillər üçün rəşadət, mərdlik, Vətənə sədaqət timsalı olacaqdır".

Baş Qərargahın 3-cü Belorusiya cəbhəsindəki nümayəndəsi marşal Vasilevski Ali Baş Komandana məruzə edərkən, Həzi Aslanovun tankçılarının Vileyka şəhərinin azad olunmasında göstərdikləri igidliklər barədə deyirdi: "H.Aslanovun 35-ci tank briqadası yüksək hərbi sənəti nümayiş etdirərək, Minsk şəhərinin azad edilməsində əsas rol oynamışdır".

35-ci Qvardiya Tank briqadası komandirinin müavini, hərbi elmləri üzrə mütəxəssis olmuş İ.A.Poqarelko Həzi Aslanov haqqında xatirələrində yazırdı: "Mən onun düşmən atəşi altında, hər tərəfə güllə, mina, mermi qəlpəsi səpələnən anlarda necə irəlilədiyini öz gözümünlə görmüşəm. Həzi Aslanovun qorxubilməzliyi barədə hələ o vaxt əfsanələr danışılırdı. O, qeyri-adi cəsur bir insan idi. O, bizim tank-

ların önündə villisdə hücumu gədirirdi, açıq maşında müşahidə aparır, döyüşə rəhbərlik edirdi. Onun döyüş hünəri əfsanəvi şöhrətə bürünmüşdü. Aslanov özündən əvvəlki nəsillərin qəhrəmanlıq ənənəsini ləyaqətlə davam etdirdi. Onun hünəri də on illər boyu gələcək nəsillər üçün nümunə olacaqdı".

Həzi Aslanovun sərkərdəlik istedadı ən gərgin döyüş şəraitində tamamilə aşkara çıxdı. O, döyüşdə əsl yaradıcı idi, risk etməyi bacarırdı. Bu zaman yalnız özünəməxsus prinsipləri rəhbər tutur, riskli qərarlar qəbul edəndə heç vaxt səhvə yol verməzdi. Həzi Aslanov kimi insanlar ölkənin milli iftixarıdır.

Sovet İttifaqı Marşalı A.İ.Yermeyenko yazırdı: "Həzi Aslanov kimi oğul yetirdiyinə görə Azərbaycan xalqına eşq olsun".

Əminliklə deyə bilərik ki, Azərbaycan gəncləri sərkərdə təleyi yaşayan ata-babalarının şanlı döyüş və ömür yolundan hər zaman nümunə götürürlər. Onlar doğma Vətən torpaqlarımızın keşiyində və müdafiəsində bu gün əzmlə, qürurla dayanıblar, sabah da dayanacaqlar.

Lalə HÜSEYNOVA
"Azərbaycan Ordusu"

Düşüncələr

Qəhrəmanlıq qələbə deməkdir

Müharibə döyüşlərdi, ədalətli müharibələr ruhun işğalçılıqla döyüşüdü. Ruhun işığında döyüşənlərin döyüşü qəhrəmanlıqdı. Min illərdi belədi. Torpaqlara sərhəd düşsəli xalqın ruhu əsgərləşib. Ruh əsgərləşən xalqın torpağa görə - Vətənə görə döyüş əzmi dönməz olub, qələbə ruhu - kükrək, coşğun. Dədə Qorqud öyüdüylə yaşayan xalq torpağı əkib-becərib də, qoruyub da...

Dövlətçiliyin tarixi sərhədlərdən başlayır. Yedəklilərlə döyüşlər də sərhəddən başlayır, qəhrəmanlıqların tarixinin başlanğıcı da sərhədlərlə bağlıdır. Döyüşlərlə yazılan tarix qüdrətdi, yeniyetmələr bu qüdrətin işığında böyüyür, gəncləşir, cavanlar bu işığın əhatəsində əsgərləşirlər. Orta əsrlərdə də belə olub, xanlıqlar dövründə də, Cümhuriyyət vaxtında da. İmperiya 1920-ci ilin mayında Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini ilhaq etmişdi, ancaq azadlıq, müstəqillik mübarizəsinin ruhunun üstündə yel əsdirə bilməmiş-

di. SSRİ dönəmində də xalq mübarizədəydi, Lefertofu, Sibir hüduslarına - imperiyanın xəyanət, qəddarlıq xislətinə görə bu mübarizə müəyyən həddə gizləndirilmişdi, ruh yaşayırdı, ruh yaşadırdı. Ruhun yaşadılması da qəhrəmanlıq idi...

Ermənistan havadarlarından siyasi (gizlin, gizlin qiya-fəsində aşkar!) dəstəyindən bəhrələndirən Dağlıq Qarabağ Azərbaycanı ayırmaq, öz ərazilərinə birləşdirmək üçün nələrə əl atırdı? Bunların qarşısını almaq da qəhrəmanlıq idi.

Bakıda ilk mitinqlər başladı. Xalqın azadlıq, müstəqillik mübarizəsi "Biz varıq!" dedi, "Biz var olacağıq!" dedi. Milyonların səsi ilə dedi, milyonların duyğunluğunu yumruqları ilə dedi. Bu da qəhrəmanlıq idi. SSRİ hökuməti bu coşqudan qorxdı, varlığını saxlamaq üçün Bakıya qoşun yeritdi. Xalq bu xəyanətin qarşısından geri çəkilmədi. İmperiya ordusunun hissələri milli-azadlıq hərəkatını dayandıрмаq, coşqusunu söndürmək, xalqın ruhunu üyüsdürmək üçün Bakıda, iri şəhərlərdə qırğınlar törətdi. Xalq çəkilmədi, xalq geri çəkilmədi. Bu da qəhrəmanlıq idi...

Vətən dara düşəndə qəhrəmanlıq qınından sıyrılan qılınca döndür...

Qəhrəmanlıq qələbə deməkdir. Xalq döyüşçüsündən

qələbə istəyir. Döyüşçü xalqın istəyini gerçəkləşdirmək üçün mümkünsüzü də qəhrəmanlıqla mümkünləşdirir. Xalqın nəfəsi döyüşçünün küreyini ruhən isidəndə, döyüşçü xalqın qayıbanə səsinə eşidəndə - "Qoluna qüvvət, igid!", zabit əsgərinin qələbə ruhunu bayraqlaşdıranda, əsgər sərkərdəsinə, sərkərdə əsgərlərinə güvənəndə qazanılır qələbə. Bu da qəhrəmanlıqdır...

Qəhrəmanlıq hamının edə bilmədiyini etməkdir - Vətən müharibəsində döyüşçülərimizin hamısı belə döyüşürdü, Vətən üçün döyüşürdü, döyüşçü yoldaşını mühafizə edərək döyüşürdü, bu döyüşlər qəhrəmanlıq idi. Döyüşçülərimiz düşmənin müdafiə sədlərini dağıda-dağıda döyüşürdü, - qəhrəmanlıq idi. İşğal olunmuş ərazilərimizin də gecələrinin nurlu səhərləri üçün döyüşürdü, - qəhrəmanlıq idi. Torpağın yaralanmaması üçün düşmənin gülləsini sinəsiylə soyudurdu, qəhrəmanlıq idi. Qəhrəmanlıq döyüşçü əməli, işğalın gətirdiyi siyasət dumanını dağıtmaq niyyəti...

Birinci Qarabağ müharibəsində Vəzir Orucovun, Əliyev Əliyevin, Tofiq Hüseynovun, Yusif Mirzəyevin, Albert Aqarınovun, İsgəndər Aznaurovun, ... döyüşlərini xatırlayıram. Bir də 1994-cü ilin 4 yanvarını, taqım komandiri Etibar İsmayilovu xatırlayıram:

Taqıma Nərgiztəpə istiq-

mətində düşmənin arxasına keçmək, mühüm döyüş tapşırığını yerinə yetirmək əmr olunmuşdu. Əməliyyata başlama ərəfəsində qrup mühasirəyə düşmüşdü. Mühasirədən çıxmaq üçün döyüşmüşdülər.

Etibar İsmayilov cinahda döyüşürdü, düşmənin diqqətini özünə çəkib döyüşürdü ki, döyüşçülər mühasirəni yara bilsinlər. Düşmənin döyüş texnikalarından atılan mermilərinin qəlpələrindən üç döyüşçümüz şəhd olmuşdu, beş döyüşçümüz ağır yaralanmışdı. Etibar son çarə kimi tank əleyhinə qumbaranı götürüb düşmənin tankına tərəf getmişdi, düşmənin hiss etməsinə deyərək tanka sürünə-sürünə yaxınlaşmışdı. Aniden dikəlmişdi. Qubmara ilə birlikdə tankın altına atılmışdı. Düşmənin tankı alışırdı... Qəhrəmanlıq idi!..

Vətən müharibəsindən əvvəl düşmənin səngərini çığnayan Mübariz İbrahimovun, Çingiz Qurbanovun qəhrəmanlığını xatırlayıram, Vətən müharibəsində hər döyüşü qəhrəmanlıq olan döyüşləri, hər şəhidliyi Vətənə sevginin bayrağı olan döyüşləri xatırlayıram...

İki əsgər vardı - Ziyəddin, Kəramət. Hərbi xidmətə eyni gündə gəlmişdilər. Eyni taqımda xidmət edirdilər...

Müharibə başladı. Ziyəddin də, Kəramət də döyüşlərdəydi. Füzuli istiqamətində döyüşürdülər. Komandirləri ikisinə

və daha iki döyüşçüyə döyüşlə sol tərəfdən düşmənin diqqətini yayındırmaq əmri vermişdi. Həmin tərəfdə döyüşürdülər...

Ziyəddin hiss etdi ki, Kəramət avtomatı susdu. Ona tərəf süründü. Sürünə-sürünə səslədi. Kəramətin səsi gəlmədi. Bir də səslədi. Güllə səsləri içində səssizlikdən ürəyi sıxıldı. Güllələr papağını sıyırdı. Sürünə-sürünə dostuna yetişmək, onun hoyuna çatmaq istədi...

Dostunun gəlişini duyan Kəramət azca dikəldi. Elə bil gözələrinin işığı artdı. Həzin-həzin əsən meh ümidinin köynəyinə döndü, köynəyinin məlhəminə. Dirsəklənmək istədi. Ağrılar imkan vermədi. Son nəfəsində döyüşlər gədən tərəfə baxdı, sonra - Ziyəddinə...

Ziyəddin də, Kəramət də şəhid oldular. Qəhrəmanlıqla döyüşmüşdülər. Qəhrəmanlıqla şəhid olmuşdular...

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin dediyi kimi, döyüşçülərimiz dağlardan, meşələrdən, dərələrdən keçərək, onlarla kilometr məsafəni qət edərək, yol boyunca kəndləri, qəsəbələri düşməndən azad edərək, Daşaltı kəndini düşməndən təmizləyərək Şuşanı işğaldan azad etdilər, - qəhrəmanlıqdır. Ordu hissələrimiz dağların sərtini nərdivan əleyib Şuşaya daxil oldular - qəhrəmanlıqdır...

Vətən müharibəsinin hər döyüşü qəhrəmanlıq döyüşü oldu, hər döyüşçüsü - qəhrəman...

Rəşid HÜSEYNOV
"Azərbaycan Ordusu"

Yolların düyününü aç-aça getdilər...

Tarixi Zəfərdən dörd il keçir. Neçə dörd illər, otuz dörd illər, yüz otuz dörd illər keçəcək, yenə də Vətən müharibəsindən, döyüşlərdən, qəhrəmanlıqlardan, qəhrəmanlardan qürurla danışılacaq. Başəri niyyətlə tarixləşən hadisələr başəri ehtiramlarla xatırlanır. Bu, xalqı ruhun güdrətidi...

Düşmənlə müharibədə də döyüşülür, müharibədən sonra da. Ermənistan Azərbaycana qarşı elan etmədən müharibəyə başlayanda Azərbaycan Ordusu yaradıla-yaradıla nizami ordu kimi formalaşdı, formalaşa-formalaşa döyüşürdü, düşmənin hücumlarının, həmlələrinin qarşısını alırdı, tərribatlarını qabaqlayırdı. Düşmənlə həm də əli çatan ərazilərimizi minalayırdı. Ordu hissələrimiz minaları təmizləyə-təmizləyə irəliləyirdi, minalı sahələri keçib döyüşürdü...

Müharibənin ilk gülləsi 1988-ci ilin fevralında Əsgəranda Əli ilə Bəxtiyara dəymişdi, sonuncu gülləsi Azərbaycanın ərazi bütövlüyü tam bərpa olunanda atılan güllə olacaqdı. Ateşkəs olsa da, müharibə davam edirdi...

İkinci Qarabağ müharibəsi başladı. Xalqın müharibəsi idi. Azərbaycan əsgəri ermənilərin işğal etdiyi ərazilərdə yaratdığı, möhkəmləndirdiyi, təkmilləşdirdiyi sədlərini çıxarıb Qələbəyə gətirdi. Ordumuz düşmənin özü ilə də döyüşürdü, niyyətinin gizlincləri olan minalarla da.

Torpaqlarımızın işğaldan qurtuluşuna qələbə deyəcədik, Qələbəyə - niyyət, dilək. Azərbaycan əsgəri döyüş-döyüşə qararıqları əridən işığa - Qələbəyə gedirdi. Azərbaycan əsgəri də bilirdi ki, Qələbə döyüşlərlə başlayıb ürəklərdən keçən yolun sonundadı. Qələbə yolunu döyüşənlər də müqəddəs yol bilib, döyüşlərdən uzaqda olsa da, ruhən döyüşlərdə olanlar da. Yol - yolcu səsleşməsi həmişə duyanların düşüncələrində səmum əsdirib. Bu səbəbdən yolcu-yol səsleşməsi könlərin hıyancısına dönüb...

İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəl - 1992-ci ildən 2020-ci ilin payızına kimi ermənilər işğal etdiyi kəndlərə, qəsəbələrə, şəhərlərə gətirən yolları minalayırdı, çölləri-düzləri minalayırdı, yolları-izləri minalayırdı, qaraltısından çəkiniyi meşələri minalayırdı, əzəmətindən eymədiyi dağların yan-yörəsini

minalayırdı. İkinci Qarabağ müharibəsində ermənilərin sədlərini darmadağın edən Azərbaycan əsgəri həm də dağlarda, dağlıqlarda, meşələrdə, meşəliklərdə ciğirli yola döndərirdi, yolların düyününü keçəcəyi əraziləri minalardan təmizləyə-təmizləyə irəliləyirdi. Döyüşən əsgərlər üçün yollar açanlarımız vardı; düşmənin torpaq altında gizlətdiyi niyyətləri ilə mınaaxtaranlarımız "döyüşürdü", əvvəl-əvvəl minaları aşkarlayırdı, zərərsizləşdirirdi, döyüşən ordu hissələrimizə yol açırdı, sonra özləri də döyüşə qoşulurdular.

Döyüşlərdə əraziyə iz düşürdü, ciğira dönürdü. Ciğiraların yan-yörəsində gizlədilmiş minalar aşkarlanırdı, zərərsizləşdiriləndən sonra genişlənen izə yol deyirdilər. Azərbaycan əsgəri meşələrdən, meşəliklərdən, dağlıqlardan keçən bu yollarla döyüşənlərin döyüş əzmini, qələbə ruhunu, bayrağını Qələbəyə yetirdi. İkinci Qarabağ müharibəsində izləri, ciğirli yolları minalandıranlarla söhbətləşəndə müharibədə Qələbəyə aparan yolda minaya düşən hərbi qulluqçulara görə ağırlı təəssüflər də yaşamışam. Mühəndis istehkamçıların söhbətlərini həmişə müharibənin tarixi kimi maraqla, həyəcanla dinləmişəm. İkinci Qarabağ müharibəsində iştirak etmiş zabitlər demişdi:

- Mina aşkarlayanda sevinirsən, zərərsizləşdirəndən sonra sevincin kükrəyir. Bu kükrəyişi daha çox yaşamaq istəyirsən ki, ordu hissələrimiz, döyüşənlərimiz - döyüşçülərimiz düşmənin niyyətini daha tez, təhlükəsiz çıxarıb keçsinlər. Mınaaxtaran cihazın səsini haray bilirsen: Dayan! Dayanırsan, nəfəs dərib aylarla alışdığın vərdişləri ehtiyatla yerinə yetirirsən. Döyüşçü-sneyper öldürdüyü düşmənlərin sayını yaddaşında saxlayır, qırıcı təyyarəçi vurduğu təyyarələrin sayını...

"Müharibədə neçə mına zərərsizləşdirdin?" - maraqlıdan yaranan səbirsizliyin sualına aldığım cavabı Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçusunun mənəvi dünyasının

işığı bilirəm: Tarixi Zəfərimizə lazım olan qədr!..

Gözəl cavab idi! O gözəl cavabı da, o cavaba görə yaşadığımız ovqatı da unutmamışam...

Qəhrəmanlıqları unutmayanların, qəhrəmanları unutmayanların, kəndlərimizin, qəsəbələrimizin, şəhərlərimizin işğaldan azad edilməsini unutmayanların, noyabrın 8-ni unutmayanların söhbətlərini torpaq altında gizlətdiyi niyyətləri ilə mınaaxtaranlarımız "döyüşürdü", əvvəl-əvvəl minaları aşkarlayırdı, zərərsizləşdirirdi, döyüşən ordu hissələrimizə yol açırdı, sonra özləri də döyüşə qoşulurdular.

- Yolun ortasında iri daş vardı. Sağda, solda yüksəklik yox idi ki, daşın oradan düşdüyünü güman edəsən. "Daşı yola ermənilər atıb!" - düşündüm. Mən ayaq saxlayanda qrupun üzvləri də dayanırdılar. Baxışımı daşı gös-tərdim. Üç-dörd addım geri çəkildim. Daşın sağınasoluna göz gəzdirdim. Mınaaxtardan istifadə etməyə ehtiyac olmadı - sağ tərəfdə bir-birinə çatqılı iki mina vardı. Görünür, tələsik basdırılmışlar. Məvqə qələbəsini yolda ləngitməmək üçün minaların ikisini də zərərsizləşdirdik, avtomatı götürdük, döyüşənlərin sırasına qoşulduq, - qrup komandiri belə demişdi. Ona mühəndis istehkamçılara da döyüşçü demişdim. Əsgərlər məmnunluqla qrup komandirinə, qrup komandiri göy üzünə baxmışdı. Göy üzü üzə gülürdü...

Döyüşlərə ikinci Qarabağ müharibəsinin ilk günündən - sentyabrın 27-dən başlayan hərbi hissələrin mühəndis-istehkamçıları Füzuli rayonunun Yuxarı Əbdürrəhmanlı kəndi yaxınlığında idilər. Postları düşmənin postu ilə o qədər də aralı olmayan ərazilər də üz-üzəydi. Bir qədər diqqətlə baxanda postların arasındakı sahədə iki mina basdırıldığı aydın görünürdü. Bir azdan döyüşçülərimiz buradan hücumna keçəcəkdilər. O maneə aradan qaldırılmalıydı. Həmin ərazi düşmənin də nəzarətində idi, bizimdə. Ateş altında minaları zərərsizləşdirən zabitə döyüş əfəsinə də, döyüşdən sonra da qəhrə-

man kimi baxmışdılar. Kənd həmin gün işğaldan azad edildi...

Daşaltıdaydılar. Qələbənin işığı görünürdü. Daşaltıdan Şuşaya aparan yolun döyüşçü yollarıydılar. Yol addım-addım yoxlayır, yoxlaya-yoxlaya irəliləyirdilər. Yol tamam təmizləndəndən sonra döyüşçülərimiz Şuşanın dağlarını nərdivana döndərəcəkdilər - Şuşaya belə çatacaqdılar. Şuşa döyüşləri mühəndis istehkamçıların peşəkərliliyindən, cəsarətindən, əsgəri sədaqətindən asılı idi. On addım, on beş addım, iyirmi addım getmişdilər. Dayanırdılar. Minalara bağlanmış məftillər sahildə ağaclara bərkidilmişdi. Bircə toxunuş bəs idi ki, çayın sağında da, solunda da düşmənin gizlədilmiş piyada əleyhinə OZM-72 minasının qəlpələri mühəndis-istehkamçıları yaxalasan. Münasib olmayan yerdə, gərginlik içində, vaxt darlığı olsa da, minaları təhlükəsizləşdirdilər. Xüsusi təyinatlıların bir hissəsi Şuşaya buradan getdi...

Yol dünənlərdən gəlib sabahlara gedir. Yeni salınan yollar bu gündən başlayır. Yollar genişləndirilir. Əhmədbəyli kəndindən başlayan, Füzuli şəhərindən, Topxana meşəsindən, Daşaltı kəndindən keçən təzə yol müharibə əfəsinə iz olub, iz ciğirə dönüb - ciğir olub, ikinci Qarabağ müharibəsində ciğir zərurətə - hərbi əməliyyatlara görə genişlənilib, yol olub. İndi Zəfər yoludu, Azərbaycan əsgərinin Zəfərinin yolu...

Bu yolun bünövrəsini hərbi hissənin şexsi heyəti, mühəndis-istehkamçılar qoyublar. İyun ayında Şuşaya gedəndə Zəfər yolunun yan-yörəsini görəndə, Çanaxçı və Sığnax kəndlərinin yanında keçəndə düşüncələrimdə bir boy da dikəldən qürur ucalığı can atırdı. Bu canatma tarixi Zəfər qazanmış döyüşçülərimizə, ümumən Azərbaycan Ordusuna ehtiramın təzahürüydü. Bu gün o yolun dörd il əvvəli haqqında düşünəndə də, ciğirli yola necə döndüyünü xatırlayanda da könlüm Qarabağa sarılır.

Sonralar Zəfər yolu olacaq ciğirdə minaları aşkarlayan, zərərsizləşdirən, ciğirini yöndəmsizliyi düzəldən hərbi qulluqçulara xitabən deyirik: Ciğirli yola dönməsinə görə sağ olun, Zəfərə görə sağ olun! Siz də, sizin döyüşçü yoldaşlarınız da məvqə qələbələrində, mövqə qələbələrindən tarixi Zəfərə yolların düyününü aç-aça getdiniz!..

Rəşid HÜSEYNOV
"Azərbaycan Ordusu"

Xəbərlər: hadisələr, faktlar

Türkiyə ordusunda general və admiralın sayı artacaq

Türkiyə Ali Hərbi Şurası ölkənin Silahlı Qüvvələrinin sıralarında yeni təyinatlar və kadr dəyişiklikləri barədə elan edib.

Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın sədrliyi ilə keçən Şuranın iclası Ankarada keçirilib.

Türkiyə Ali Hərbi Şurasının qərarına əsasən, 23 general və admiralın rütbəsi qaldırılıb, 77 polkovnik isə general və admiral rütbəsi verilib.

Eyni zamanda, 34 general və admiralın xidmət müddəti bir il, 455 polkovnikin isə iki il uzadılıb.

Bundan əlavə, ümumilikdə 31 general və admiral təqaüdə göndərilib.

Qərar avqustun 30-dan qüvvəyə minəcək və bununla da Türkiyə ordusunda xidmətdə olan general və admiralın sayı hazırkı 281-dən 327-yə çatacaq.

ABŞ İsraili müdafiə məqsədilə bölgəyə yeni hərbi birləşmə yerləşdirir

ABŞ İsraili müdafiə məqsədilə bölgəyə yeni hərbi birləşmə yerləşdirəcəyini elan edib.

Bu barədə ABŞ Prezidenti Co Baydenlə İsrailin Baş naziri Benyamin Netanyahu arasında telefon danışıqları zamanı müzakirə aparılıb.

Telefon danışıqları zamanı ABŞ-ın təhdidlərə, o cümlədən ballistik raketlərə və pilotsuz təyyarələrə qarşı İsrailin müdafiəsini dəstəkləmək səyləri və sadıqlıyı müzakirə olunub. Tərəflər regionda gərginliyin azaldılması üçün davamlı səylərin vacibliyini vurğulayıblar. Telefon danışıqlarına vitse-prezident Kamala Harris də qoşulub.

Litvanın xarici işlər naziri: Ukrayna artıq F-16 qırıcılarının ilk partiyasını alıb

Ukrayna Qərb tərəfindən müdafiə yardımı çərçivəsində artıq F-16 qırıcılarının ilk partiyasını alıb. Onların sayı haqqında məlumat yoxdur.

Bu barədə Litvanın xarici işlər naziri Gabrielius Landsbergis X (keçmiş tviter) hesabında bildirib.

"F-16 Ukraynadadır. Daha bir qeyri-mümkün olan şeyin tamamilə mümkün olduğu ortaya çıxdı", - deyər Landsbergis qeyd edib.

Eyni zamanda, adının açıqlanmasını istəməyən ABŞ rəsmisi "Reuters" agentliyinə qırıcıların çatdırılmasının başa çatdığını bildirib.

Qərb xəbər agentliyi həmçinin əlavə edir ki, Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin Hərbi Hava Qüvvələri "Reuters"-in şərhə bağlı sorğusuna dərhal cavab verməyib.

Türkiyədə instaqram sosial şəbəkəsinə giriş bloklandı

Türkiyədə bu gün instaqram sosial şəbəkəsinə giriş bağlandı. Qərar ölkənin İnformasiya Texnologiyaları və Rabitə İdarəsi tərəfindən verilib.

Bloklamanın səbəbləri və müddəti göstərilmir.

AZƏRTAC-in
materialları əsasında

Səngərlərin səsi - hərbi reportyor Ədil Arifoğlunun cəsarət dolu həyatı

Gözümüza görünməyən səngərlərdə, qulağımıza çatmayan güllə səslərinin ortasında bir qrup insan var ki, onların missiyası cəbhə xəttində baş verənləri dünyaya çatdırmaqdır. Onlar hərbi reportyorlardır - cəsarətin və qəhrəmanlığın carçıları. Qan və tər içində qalan, həyatlarını riskə atan bu cəsur insanlar yalnız müharibənin deyil, həm də insanlığın hekayələrini yazırlar. Onlar adi insanların cəsarət etmədiyi yerlərə addım ataraq ölümün bir nəfəs qədər yaxın olduğu yerlərdə duraraq, kameralardan istifadə etməklə dünyanın ən qaranlıq və vahiməli anlarını işıqlandırirlar.

Hərbi reportyorların işləri, yalnız xəbərlər təqdim etmək deyil, həm də insanları məlumatlandırmaq, dünya ictimaiyyətinə ədalət və həqiqəti çatdırmaqdır. Onlar müharibənin dəhşətlərini öz gözləri ilə gören və bunları insanlara çatdıran qorxusuz cəsurlardır. Hər gün dünya miqyasında baş verən hərbi hadisələri işıqlandırmaq, cəbhənin ən ön xətlərində olmaq, əsgərlərin və mülki vətəndaşların hekayələrini dünyaya çatdırmaq, bunların hamısı böyük cəsarət və peşəkarlıq tələb edir. Bu xüsusiyyətlərə sahib olan jurnalistlərdən biri də 28 iyul tarixində həyatını itirən məşhur hərbi reportyor Ədil Arifoğlu olub. Onun həyatı və fəaliyyəti, jurnalistikanın nə qədər çətin və eyni zamanda, vətənpərvərliklə dolu olduğunu sübut edir. Hər kəs onu çəkiliş zamanı boğazından yara almış reportyor kimi tanıyır.

Ədil Arifoğlu əmək fəaliyyəti boyu Azərbaycanın ən tanınmış jurnalistlərindən biri kimi fəaliyyət göstərmişdir. O, Dağlıq Qarabağ müharibəsi zamanı

və digər hərbi əməliyyatlar zamanı cəbhə bölgələrindən hazırladığı reportajlarla tanınmışdır. Onun hazırladığı materiallar, təkcə Azərbaycan deyil, bütün dünyanın diqqətini cəlb etmişdir.

Ədil Arifoğlu 1968-ci ildə İmişli rayonunda dünyaya göz açıb. O, Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət İnstitutunu bitirib. İnstitutu bitirəndən sonra taleyini Azərbaycan Dövlət Televiziyasına bağlayıb. İxtisasca rejissor olan Ədil Arifoğlu həm də evəzsiz reportyor idi. Birinci Qarabağ müharibəsində o bütün cəbhəni gəzib. Çoxsaylı videoreportajlar hazırlayıb. Hər

zaman döyüşçülərimizlə bir yerdə olan Ədil bir gün düşmən snayperinin gülləsinə də tuş gəlib. Boğazından ağır yaralanıb. Şəhidlik zirvəsinə yüksələ bilməyə də, o bir reportyor kimi şöhrətin zirvəsinə yüksəlib. Onun zəngin müharibə arxivə vardı.

1992-ci ildən başlayaraq ölkəmizin ən çətin və ən qızğın döyüşlərinə onun gözü ilə baxırıq. Ədil Arifoğlu Birinci Qarabağ savaşında Füzulinin, Cəbrayılın, Qubadlının, Ağdamın, Kəlbəcərin və digər işğal olunmuş, ən qızğın müharibələrin getdiyi döyüş nöqtələrində çəkilişlər aparıb. Ədil Arifoğlu 1994-cü il fevralın 12-də

Füzuli rayonunun Seyidməhmedli və Qorqan kəndlərinin azad olunması uğrunda döyüş gedəndə orada çəkiliş aparıb. Kəndin azad olunması əməliyyatında əsgər və zabitlərlə birlikdə döyüşə girən və çəkiliş aparın Ədil Arifoğlu məhz bu əməliyyat zamanı düşmən snayperinin atəşi nəticəsində boğazından yaralanıb. Onun yaralandığı anın görüntülərini isə onunla birlikdə çəkiliş aparın operator Fikrət Qafarov lentə alıb. Füzulinin Şükürbəyli kəndində səhra hospitalında əməliyyat olunub. Həkimlər iki əməliyyatdan sonra gülləni çıxara biliblər. Bundan sonra hər kəs Ədil Arifoğlunu boğazından yara almış reportyor kimi tanımağa başlayıb.

Ədil Arifoğlu 2024-cü il 28 iyul tarixində vəfat edib və doğulduğu İmişli rayonunda dəfn olunub. Səngərlərdə gizlənen həqiqətləri işıqlandıraraq, ədalətin müdafiəçisi olan Ədil Arifoğlu hərbi reportyorların ən parlaq nümayəndələrindən biri olub. Onun peşəkar fəaliyyəti, cəsarəti və vətənpərvərliyi, jurnalistika sahəsində bir nümunə olaraq qalacaq. Ədil Arifoğlu, cəbhə bölgələrindən hazırladığı reportajlarla, yalnız Azərbaycan deyil, bütün dünyanın diqqətini cəlb etməyi bacarmışdır. Onun həyat yolu və fəaliyyəti, jurnalistikaya marağı olan hər kəs üçün bir ilham mənbəyidir.

Eltun MƏMMƏDOV
"Azərbaycan Ordusu"

İdman

"Paris-2024"də Azərbaycanın ikinci qızıl medalı - Zelim Kotsoyev Olimpiya çempionu adını qazandı

Avqustun 1-də Azərbaycan cüdoçusu Zelim Kotsoyev "Paris-2024" XXXIII Yay Olimpiya Oyunlarında qızıl medal qazanıb.

100 kiloqram çəki dərəcəsinə mübarizə aparın Avropa və dünya çempionumuz qızıl medal uğrunda qarşılaşmada gürcüstanlı İlya Sulamanidze ilə üz-üzə gəlib. Rəqibinə ipponla qalib gələn idmançımız Olimpiya çempionu olub.

Qeyd edək ki, Olimpiadada mübarizəyə səkkizdəbir final mərhələsindən başlayan cüdoçumuz birinci görüşdə polşalı Pyotr Kuçera ilə qarşılaşıb.

Rəqibinə ipponla qalib gələn Avropa və dünya çempionumuz adını dördüdəbir finala yazdırıb. Bu mərhələdə İsrail təmsilçisi Peter Palçiki vaza-ari xalı ilə məğlub edən Z.Kotsoyev yarımfinalda vəsiqə qazanıb. İdmançımız yarımfinalda özbəkistanlı Muzaffarbek Turoboveyə də vaza-ari ilə qalib gələrək finala yüksəlib.

"Paris-2024": Azərbaycan boksçusu bürünc medalı təmin edib

Azərbaycan boksçusu Alfonso Dominges "Paris-2024" Yay Olimpiya Oyunlarında növbəti görüşünü keçirib.

92 kiloqramda yer alan idmançı dördüdəbir finalda qazaxıstanlı Aybek Oralbayla üz-üzə gəlib.

Rəqibini məğlub edən idmançımız yarımfinalda vəsiqə qazanıb. O, bununla həm də bürünc medalı təmin edib.

Konfrans Liqası: "Sabah" "Makkabi"ni məğlub edərək növbəti mərhələyə vəsiqə qazanıb

UEFA Konfrans Liqasının II təsnifat mərhələsinin cavab oyunu çərçivəsində üz-üzə gələn "Sabah" və "Makkabi" (Hayfa, İsrail) komandaları arasında oyunba-

şa çatıb.

Masazırda yerləşən "Bank Respublika Arena"də keçirilən görüşün əsas və əlavə vaxtı rəqibin 6:3 hesablı qələbəsi ilə yekunlaşdığı üçün penaltilər seriyası oynanıb. Burada daha dəqiq oynayan "Sabah" (3:2) adını növbəti raunda yazdırıb.

"Sabah" III mərhələdəki rəqibi "Sent Patriks Atletik" (İrlandiya)-"Vaduts" (Lixtenşteyn) cütünün qalibi olacaq. İlk görüşdə İrlandiya təmsilçisi 3:1 hesabı ilə qalib gəlib.

Çempionlar Liqası: "Qarabağ"ın "Ludogorets"lə keçirəcəyi oyunların vaxtı bəlli olub

"Qarabağ"ın UEFA Çempionlar Liqasının III təsnifat mərhələsində Bolqarıstanın "Ludogorets" klubu ilə keçirəcəyi oyunların vaxtı müəyyənənəlişib.

Komandalar arasında avqustun 6-da Bakıda oynanılacaq ilk matç saat 20:00-da başlayacaq. Ayın 13-də Bolqarıstanda baş tutacaq görüşün start fiti isə Bakı vaxtı ilə saat 22:00-da veriləcək.

II təsnifat mərhələsində Qurban Qurbanovun yetirmələri Cəbellütariqin "Linkoln" komandasını, Bolqarıstan təmsilçisi isə Minsk "Dinamo"sunu mübarizədən kənarlaşdırıb.

AZƏRTAC-ın
materialları əsasında

Maraq dünyamız

Əl ilə qazılmış ən dərin quyru - Vudingdin

dakı məhkumların köməyi ilə başlandı. Quyunun qazılması ilə bağlı bütün işlər əllə aparıldı. Torpağı səthə qaldırmaq üçün vedrə və iplərdən istifadə olundu.

Əvvəlcə divarları kərpiclə üzlənəcək, 122 metr dərinlikdə quyunun inşası planlaşdırıldı. İki il qazdıqdan sonra quyru yerin səthinin 134 metrinə (dəniz səviyyəsindən bir qədər aşağı) çatdı, lakin su tapılmadı. Bundan sonra, dörd istiqamətdə, yeni üfuci şaxtaların qazılmasına qərar verildi. Lakin, bu da istənilən nəticəni vermədi. Ancaq quyunu qazanlar təslim olmadılar, çünki həyat mənbəyi sayılan "su" bu ərazi üçün son dərəcə zəruri idi və ağır işlər artıq görülmüşdü. Suyun artıq yaxın bir yerdə olduğuna ümid edən işçilər horizontal tuneldən birini dərinləşdirməyə başladılar. Quyru daha iki il qazıldı, insanlar 24 saat işləyib, kərpic daşıyıb divarlara döşədilər. Onlar havasız, dar tunellərdə işləyirdilər, yeganə işıq mənbəyi şam idi.

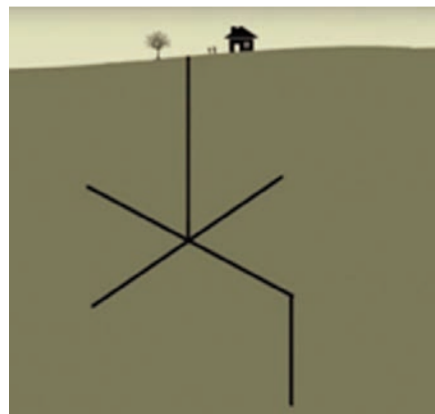
Nəhayət, 1862-ci il martın 16-da

kərpic ustası dibindəki yerin yavaş-yavaş yuxarı qalxmağa başladığını fərq etdi. O və digər işçilər, suyun yuxarı qalxmasından əvvəl, quyudan yuxarı qalxmaq üçün 45 dəqiqə vaxt sərf etdilər.

Dörd illik çətin qazma işlərindən sonra Vudingdin quyusu 392 metr dərinliyə sahib oldu və dünyanın ən dərin, əl ilə qazılmış quyusu statusunu qazandı.

"Azərbaycan Ordusu"

1858-ci ildə İngiltərənin Vudingdin şəhərində inşa edilən quyru - yer kürəsinin ən dərin əl ilə qazılmış quyusu hesab edilir. Dərinliyi 392 metrdir.

1858-ci ildə İngiltərənin Vudingdin şəhərində problemlə gənclər üçün tikiləcək yeni məktəbin inşası üçün yeni planlar hazırlandı. Tikinti üçün su mənbəyi tələb olunurdu. Fərqli yerlərdən su çəkmək əlverişli olmadığından quyru qazılması qərar alındı.

Məsərəfləri azaltmaq üçün Vudingdin quyusunun tikintisi həbsxana-

Baş redaktorun müavini
mayor
Məhəmməd NƏSİRLİ

Telefonlar

Baş redaktor: (012) 510-71-97 (faks);
Baş redaktorun müavini: (012) 510-64-27;
Məsul katib: (012) 510-71-98;
Məktublər şöbəsi: (012) 510-64-28.

Ünvanımız

Bakı şəhəri, akademik Şəfaət Mehdiyev küçəsi 144.
"Qızıl Şərç" hərbi şəhərciyi

Növbətçi

Bəxtiyar ƏLİYEV

Qəzetin hesabı

Nərimanov Rayon Xəzinədarlığı
Kod: 200189
VÖEN: 1500428611

Qəzet həftədə iki dəfə (III-VI günlər) nəşr olunur. "Azərbaycan Ordusu" qəzeti kompüter mərkəzində səhifələndirilərək "Hərbi Nəşriyyat"ın mətbəəsində hazır diapozitivlərdən çap olunur. Əlyazmalara rəy verilmir, təqdim edilən yazılar müəllifə qaytarılmır. Qəzeti mod.gov.az saytıdan oxuya bilərsiniz.

Lisensiya № 361

Sifariş № 482

Nüsxə 2000